

Terroryzm – współczesne zagrożenie.

Opracowanie

dr Renata Zawistowska-nauczyciel doradca metodyczny ds. historii i wos
Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Ośrodek w Krakowie

31-131 Kraków, ul. Garbarska 1

Tel.(+48)124229606

Tel. kom. 664346844

r.zawistowska@mcdn.edu.pl

www.mcdn.edu.pl

Terroryzm – definicja pojęcia

- Pojęcie „**terror**” – oznacza trwogę, przerażenie. Terroryzm określany jest jako metoda sprawowania władzy lub dążenia do osiągnięcia określonych celów politycznych za pomocą strachu i agresji.
- Terroryzm to także **szeroki termin na oznaczenie użycia siły lub przemocy w stosunku do osób lub własności, w celu zastraszenia, przymuszenia lub okupu**. Terrorysty często występują z pogrózkami, by wywołać strach w społeczeństwie i przekonać obywateli, że Rząd nie jest w stanie zapobiec terrorowi.
- Zamach terrorystyczny to z kolei akt przemocy lub wiarygodnego zagrożenia jej użycia, przeprowadzony z pogwałceniem prawa, którego główna intencja jest zastraszenie rządów lub społeczeństw w celu wymuszenia na nich określonych działań lub ustępstw.
- **Konwencja Ligi Narodów i jej definicja (1937 r.)**
 - Wszystkie działania przestępcze skierowane przeciwko państwom, których celem jest wytworzenie stanu terroru w umysłach ludzi, grup osób lub społeczeństwa.

Terroryzm – definicja pojęcia c.d.

- **Definicja zaproponowana przez A.B. Schmidta z Wydziału Przystępczości ONZ (1992 r.)**

- Akt terroru - przestępstwo wojenne popełnione w czasach pokoju.

- **Rezolucja Rady Bezpieczeństwa S/RES/1269(1999 r.)**

- Stanowczo potępiamy wszelkie akty, metody i praktyki terrorystyczne jako nieusprawiedliwione, niezależnie od tego kiedy i przeciwko komu zostały popełnione, zwłaszcza te, które zagrażają międzynarodowemu pokojowi i bezpieczeństwu.

- **Definicja przyjęta przez środowisko akademickie**

- Terroryzm [łac.], różnie umotywowane ideologicznie, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup skutkujące naruszeniem istniejącego porządku prawnego, podjęte w celu wymuszenia od władz państwowych i społeczeństwa określonych zachowań i świadczeń, często naruszające dobra osób postronnych. Działania te realizowane są z całą bezwzględnością, za pomocą różnych środków (przemoc fizyczna, użycie broni i ładunków wybuchowych), w celu nadania im rozgłosu i celowego wytworzenia lęku w społeczeństwie.

Wybrane dokumenty międzynarodowe dotyczące zwalczania terroryzmu.

1. Convention on Offences and Certain Other Acts Committed On Board Aircraft (1963r.)

Konwencja o przestępstwach i innych bezprawnych aktach dokonanych na pokładzie samolotów

Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft (1970r.) Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv2-english.pdf>

2. Protocol Supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft (2010 r.)

Protokół dodatkowy do Konwencji o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami

powietrznymi http://legacy.icao.int/DCAS2010/restr/docs/beijing_protocol_multi.pdf <http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv1-english.pdf>

3. Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (1971 r.)

Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa

cywilnego <http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv3-english.pdf>

Wybrane dokumenty międzynarodowe dotyczące zwalczania terroryzmu..

4. Convention on the Prevention and Punishment of Crimes Against Internationally Protected Persons (1973 r.)

Konwencja o zapobieganiu i karaniu za przestępstwa wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-7.pdf>

5. International Convention against the Taking of Hostages (1979 r.)

Konwencja o zakazie brania zakładników

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-5.pdf>

6. Convention on the Physical Protection of Nuclear Material (1980 r.)

Konwencja o ochronie materiałów nuklearnych

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-5.pdf>

Wybrane dokumenty międzynarodowe dotyczące zwalczania terroryzmu...

7. Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation, supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (1988 r.)

Protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów wobec lotnisk służących międzynarodowemu lotnictwu cywilnemu, uzupełniający Konwencję o zwalczaniu bezprawnych ataków wobec lotnisk służących międzynarodowemu lotnictwu cywilnemu

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv7-english.pdf>

8. Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation (1988 r.)

Konwencja o przeciwdziałaniu bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv8-english.pdf>

9. Protocol to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation (2005 r.)

Protokół dodatkowy do Konwencji o przeciwdziałaniu bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej

https://www.unodc.org/tldb/en/2005_Protocol2Convention_Maritime%20Navigation.html

10. Protocol for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf (1988 r.)

Protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów przeciwko stałym platformom zlokalizowanym na szelfie kontynentalnym

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv9-english.pdf>

Wybrane dokumenty międzynarodowe dotyczące zwalczania terroryzmu... .

11. International Convention for the Suppression of Terrorist Bombing (1997 r.)

Konwencja o zwalczaniu terrorystycznych zamachów bombowych

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-9.pdf>

12. International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (1999 r.)

Konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>

13. International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism Nuclear Terrorism Convention (2005 r.)

Konwencja o zwalczaniu aktów terroryzmu nuklearnego

<http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-15.pdf>

14. Convention on the Suppression of Unlawful Acts Relating to International Civil Aviation (2010 r.)

Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów związanych z międzynarodowym lotnictwem cywilnym

http://legacy.icao.int/DCAS2010/restr/docs/beijing_convention_multi.pdf

Rodzaje terroryzmu

- Terroryzm polityczny
 - Terroryzm religijny
 - Terroryzm narodowowyzwoleńczy
 - Terroryzm nowych ruchów społecznych
 - Terroryzm kryminalny
 - Zaburzenia psychiczne osób dokonujących zamachów.
 - Terroryzm indywidualny – w którym ofiarami są konkretne osoby (polityk, biznesmen)
 - Terroryzm zbiorowy – skierowany w stronę przypadkowej grupy osób.
- * Terrorystom zależy na uzyskaniu rozgłosu medialnego, gdyż w dużej mierze ich celem często nie jest spełnienie określonych żądań np.: uwolnienie z więzień swoich współpracowników, a jedynie rozpowszechnienie przekonań. Zamachy terrorystyczne są dla terrorystów dopełnieniem walki partyzanckiej lub podstawową formą aktywności.

Rodzaje i metody terroryzmu

- Oprócz bezpośredniej przemocy fizycznej z użyciem broni i materiałów wybuchowych np.: uprowadzenie środków komunikacji wraz z pasażerami w charakterze zakładników, samochody pułapki, terroryści stosują także nacisk psychiczny i zastraszenie.
- **Terroryzm polityczny**: zakłada żądania w sferze politycznej, takie jak: zmiana rządu, systemu politycznego, wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych np.;
- * Terroryzm lewicowy: włoskie ugrupowanie Czerwone Brygady, niemiecka Frakcja Czerwonej Armii- RAF,
- * Terroryzm prawicowy: organizacja Ordine Nuovo we Włoszech. Zamach w Norwegii – Andersa Breivika,
- Terroryzm religijny: muzułmański Hezbollah, żydowski Kach, chrześcijańska Army of God w USA, hinduskie Narodowe Stowrżyszenie Ochotników.
- **Terroryzm narodowowyzwoleńczy**: oderwanie części terytorium od danego państwa i przyłączenie tego obszaru do już istniejącego kraju np.: IRA, Armia Wyzwolenia Kossowa, czy też założenie nowego np.: Tamilskie Tygrysy, baskijska ETA.

Rodzaje i metody terroryzmu c.d.

- **Terroryzm nowych ruchów społecznych**: żądania w obszarze ekologii np.: Animal Liberation Front – ALF.
- **Terroryzm kryminalny**: motywowany czynnikami materialnymi np.: porwania dla okupu, niszczenie mienia.
- Zaburzenia psychiczne osób dokonujących zamachu np.: osoby dokonują aktów terroru aby obserwować reakcje społeczne i zyskać rozgłos lub uciekanie się do przemocy w celu rozwiązywania własnych problemów.
- **Cyberterroryzm**: akty terroru dokonywane za pomocą technologii informacyjnej mające na celu uszkodzenie infrastruktury o dużym znaczeniu dla gospodarki i obronności danego kraju. Polega na celowym zakłóceniu obiegi informacji np.: systemu kontroli lotów i dokumentacji bankowej. Państwa powołują specjalne jednostki organizacyjne zabezpieczające ich systemy komputerowe przed atakami hakerskimi i terrorystycznymi. Istnieją także specjalne firmy komputerowe chroniące systemy informatyczne.

Strategie walki z terroryzmem

- **Działania defensywne**: mają na celu wzmocnienie osób i mienia np.: wzmożone kontrole w miejscach publicznych: dworce, lotniska.
- **Działania ofensywne**: operacje służb policyjnych, specjalnych, wojskowych, prowadzące do rozbitcia struktur terrorystycznych oraz udaremnienia zamachów np.: poprzez aresztowania lub odbicie zakładników.
- Usuwanie przyczyn walki z terroryzmem.
- Ograniczanie zdolności terrorystów do działania poprzez pozbawienie ich źródeł finansowania, zaopatrywania w broń i materiały wybuchowe, przeciwdziałaniu propagandzie służącej rekrutowaniu nowych członków.
- Próby wpływania na intencje terrorystów poprzez politykę ustępstw lub zdecydowanego oporu.
- Współpraca państw na arenie międzynarodowej w celu zwalczania terroryzmu (zmiany w ustawodawstwie krajowym, specjalne antyterrorystyczne ustawy, umowy międzynarodowe) np.: Europejska konwencja o zwalczaniu terroryzmu z 1977 r.

Strategie walki z terroryzmem c.d.

- **Akcje militarne:** wojny z państwami sponsorującymi terroryzm np.: z Afganistanem 2001 r., działania prewencyjne np.: w Iraku 2003 r., działania odwetowe np.: w Libii w 1986r., operacje specjalnych jednostek komandosów przeciwko konkretnym celom np.: obozom szkoleniowym Organizacji Wyzwolenia Palestyny w Jordanii, akcje specjalne np.: zabójstwa określonych osób – Osamy bin Ladena, odbijanie zakładników np.: nieudana próba odbicia izraelskich sportowców podczas olimpiady w Monachium.
- **Akcje militarne:** działania dyplomatyczne np.: tajne negocjacje w sprawie amerykańskich zakładników przetrzymywanych w Iraku w 1979 r., sankcje ekonomiczne wobec państw sponsorujących terroryzm np.: wobec Libii, oferty porozumienia np.: gwarancje amnestii.

Reakcja międzynarodowa na terroryzm

- Działania prewencyjne: wojna z Irakiem w 2003 r. z udziałem koalicji międzynarodowej na czele z USA, przyniosła upadek reżimu Saddama Husajna.
- Działania odwetowe: operacja wojskowa w Afganistanie 2001 r. z udziałem wojsk amerykańskich i brytyjskich przeciwko reżimowi talibów, wspieranym przez Al. – Kaidę.
- Operacja sił specjalnych: Polska jednostka wojskowa Grom brała udział w operacjach w Iraku, gdzie zwalczała ugrupowania rebelianckie.
- Odbijanie zakładników: 2013 r. kenijskie służby przeprowadziły akcję odbijania zakładników przetrzymywanych przez islamistów w opanowanym przez nich centrum handlowym w Nairobi.
- Akcje specjalne: 2013r. Policja w Londynie zatrzymała kilka osób podejrzanych o planowanie zamachu.

Polska wobec terroryzmu

- Polska aktywnie uczestniczy w działaniach prowadzonych przez ONZ w kontekście walki z terroryzmem. W raporcie Rządu RP z 5 listopada 2001 r. przedłożonym Komitetowi Antyterrorystycznemu przedstawiono m.in. w jaki sposób Polska wypełnia postanowienia rezolucji 1373 z roku 2001, dotyczącej zwalczania terroryzmu, Polska jest również aktywnym uczestnikiem globalnej koalicji antyterrorystycznej zarówno na szczeblu militarnym jak i politycznym. Przykładem tego jest, między innymi, zorganizowana w listopadzie 2001 r. w Warszawie Międzynarodowa Konferencja w Sprawie Zwalczania Terroryzmu.
- W Polskim ustawodawstwie przepisy dotyczące terroryzmu znajdują się w kodeksie karnym oraz wiążących Polskę konwencjach międzynarodowych. W kodeksie karnym przepisy na temat tego zagadnienia są zawarte w rozdziale XXXII „Przestępstwa przeciw porządkowi publicznemu” oraz w rozdziale XX „Przestępstwa przeciw bezpieczeństwu powszechnemu”. W polskim prawie karnym pojęcie terroryzmu nie zostało jednak jednoznacznie zdefiniowane.

Polska wobec terroryzmu – bezpośrednie działania

- Obowiązujące w Polsce prawo z dn. 16 listopada 2000 r. pozwala skutecznie zapobiegać i monitorować podejrzane transakcje finansowe. Dodatkowo polski Kodeks Karno-Skarbowy, Art. 299 definiuje pojęcie "prania brudnych pieniędzy". Polska podpisała 4 października 2001 r. międzynarodową Konwencję o zwalczaniu finansowania terroryzmu. Po atakach terrorystycznych na Stany Zjednoczone w dniu 11 września 2001 r., Biuro ds. Przestępczości Zorganizowanej w Prokuraturze Generalnej zintensyfikowało swoją współpracę z Policją, Służbą Graniczną oraz Biurem Generalnego Inspektora Informacji Finansowej. Działania te podjęto, aby możliwie szybko wykryć ewentualne próby wykorzystania polskiego systemu bankowego do finansowania terroryzmu.
- Ministerstwo Finansów zainicjowało procedurę legislacyjną, zakończoną uchwaleniem 16 listopada 2000 r. prawa, na mocy którego powstało Biuro Generalnego Inspektora Informacji Finansowej. Posiada ono uprawnienia pozwalające mu zablokować każdą transakcję lub rachunek bankowy, co do którego zachodzą podejrzenia, iż może on zostać użyty w celach przestępczych.

Polska wobec terroryzmu – bezpośrednie działania c.d.

- Zgodnie z prawem z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Straży Granicznej, szef tej służby jest odpowiedzialny za wykrywanie i zapobieganie aktom terroru oraz innym przestępstwom zagrażającym bezpieczeństwu narodowemu, tj. handlowi bronią, materiałami wybuchowymi czy materiałami rozszczepialnymi. 3 października 2001 r. podpisano umowę pomiędzy Rządem RP a biurem policji europejskiej Europol o współpracy w zwalczaniu przestępczości, w tym także terroryzmu. Polska przywiązuje wielką wagę do wymiany informacji z partnerami z NATO, tak aby w przyszłości udało się zminimalizować ryzyko powtórzenia się wydarzeń podobnych do tych z 11 września 2001 r.
- Zostało to uregulowane prawem o obcych z dn. 25 lipca 1992 r., Art. 8 par. 1 tego prawa pozwala odmówić wizy osobie podejrzanej o współpracę z terrorystami.
- Polska wprowadziła w życie: Protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów przeciwko stałym platformom zlokalizowanym na szelfie kontynentalnym (1988 r.), Konwencja o przeciwdziałaniu bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (1988 r.), Konwencja o ochronie materiałów nuklearnych (1980 r.), Konwencja o zakazie brania zakładników (1979 r.), Europejska konwencja o zwalczaniu terroryzmu (1977 r.), Konwencja o zapobieganiu i karaniu za przestępstwa wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej (1973 r.), Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego (1971 r.), Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi (1970 r.), Konwencja o przestępstwach i innych bezprawnych aktach dokonanych na pokładzie samolotu (1963 r.)

Zamach terrorystyczny na wieże WTC 11.09.2001r. Źródło: [https://bi.img-pl/im/79/bf/1d/z31192697IHG,11-09-2001--Nowy-Jork--zamach-na-World-Trade-Cente.jpg](https://bi.img.pl/im/79/bf/1d/z31192697IHG,11-09-2001--Nowy-Jork--zamach-na-World-Trade-Cente.jpg)
Domena publiczna [01 04 2025].

Zamachy terrorystyczne w Hiszpanii 2004 r. Źródło:

[https://cdn.podroze.onet.pl/1/BFVk9lBaHR0cHM6Ly9vY2RuLmV1L3B1bHNjbXMvTURBXY9lNjg4ODM0YjdmYmJiOTYyZTNhZTUxODE5MmYzMDFhNy5qcGeSIQMCS80Ltc0GI5MFzQOszQH03gACoTAHoTEE Domena publiczna \[01 04 2025\].](https://cdn.podroze.onet.pl/1/BFVk9lBaHR0cHM6Ly9vY2RuLmV1L3B1bHNjbXMvTURBXY9lNjg4ODM0YjdmYmJiOTYyZTNhZTUxODE5MmYzMDFhNy5qcGeSIQMCS80Ltc0GI5MFzQOszQH03gACoTAHoTEE Domena publiczna [01 04 2025].)

Zamachy terrorystyczne w Londynie 2005 r.

<https://www.bbc.co.uk/staticarchive/9e9d173a4c9f7380a2236cc1b557972e242e4027.jpg>

Domena publiczna [01 04 2025].

Zamachy terrorystyczne w Paryżu 2015 r. <https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/YI6k9kqTURBXy82MTA5MmM1MDJiMTJmN2ZkOTRmZDRkODVkYzgzNWQxOC5qcGVnkpUDACjNC7jNBpiTBc0EDs0CSN4AAaEwBQ> Domena publiczna [01 04 2025].

